

KANITA DAYALI TIP DERSİ PROTOKOLÜ

Kanıt Dayalı Tıp; hekimlerin, hastalarla ilgili tıbbi kararlar verirken klinik deneyimlerinin yanı sıra bilimsel kanıtı da dürüst, açık ve mantıklı şekilde kullanmalarını (1). Kanıt dayalı tıbbi uygulamaları için klinik soru oluşturma, veri tabanlarında etkin arama yapma ve bilimsel araştırmaların eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi konularda bilgi ve beceriye sahip olmak gereklidir.

Kanıt Dayalı Tıbbın öncülerinden olan Sackett ve arkadaşlarına göre iyi bir hekim karar verirken klinik deneyimi ile en güvenilir bilimsel kanıtı birleştirebilen hekimdir (2). Hekimlerin bu entegrasyonu sağlayabilmesi için bilimsel kanıtı ulaşma, kanıtı eleştirel olarak değerlendirme ve güvenilir verileri tıbbi uygulamalarına aktarabilme becerilerine sahip olmaları gerekmektedir.

Ülkemizde ise 2020 yılında güncellenen Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programında (UÇEP) yer alan Mesleki ve Bireysel Gelişim Yetkinlik Alanında “Mesleği ile ilgili güncel literatür bilgisine ulaşır ve eleştirel değerlendirir” ve “Klinik karar verme sürecinde, Kanıt Dayalı Tıp ilkelerini uygular” yeterlilikleri tanımlanmıştır. Temel Hekimlik Uygulamaları kapsamında tıp fakültesi mezunlarından karmaşık olmayan, sık görülen olgulara ait klinik karar verme süreçlerinde Kanıt Dayalı Tıp ilkelerini uygulayabiliyor olmaları beklenmektedir (3). UÇEP ile uyumlu olarak, Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) tarafından belirlenen Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları'nda tıp fakültesi eğitim programlarında Kanıt Dayalı Tıp uygulamalarına yer verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Gelişim Standardı 2.2.1.).

Bahsi geçen gerekliliklere uyum sağlayabilmek ve Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programına uyumun güçlendirilmesi vesilesiyle, 2024-25 Yılı Eğitim Öğretim yılı müfredatımıza D III içeriğine Kanıt Dayalı Tıp Dersinin eklenmesi Eğitim Komisyonumuz tarafından uygun görülmüştür. Buradan hareketle, Kanıt Dayalı Tıp Dersi kapsamında, I. Yarıyılıda öğrencilerin araştırma projesi yazmaları, II. Yarıyılıda ise bu araştırmalarını gerçekleştirerek Poster hazırlamaları ve sunmaları beklenmektedir.

Araştırma Projesi Hazırlama Süreci Proje konuları özgün olmalıdır. Aynı eğitim öğretim döneminde aynı konuda proje yapılmaması gerekmektedir. Proje konuları projede yer alanların ve danışmanın ilgi alanı ve imkânlarına bağlı olarak belirlenmelidir. Gruplar proje konularını D III Koordinatörlüğüne bildirdiklerinde, ilgili koordinatörlük tarafından inceleme yapılır, gerekli durumlarda proje değişikliği istenebilir.

Proje Gruplarının Oluşturulması

D III öğrencilerimizin, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı ve 2209-B Üniversite Öğrencileri Sanayiye Yönelik Araştırma Projeleri Desteği Programına başvuru koşullarını sağlayabilmesi için 4 kişilik grup oluşturmasına izin verilir.

Öğrencilerin proje grubu üyelerinin isimlerini Proje Ajandasında belirtilen tarihe kadar KDT sekreteryasına bildirmeleri gerekmektedir. Proje grubu oluşturamayan öğrenciler KDT komisyonuna başvurdukları takdirde grup oluşturmalarına yardımcı olunur. Belirlenen tarih ve saate kadar grupların bildirilmemesi durumunda gruplar; KDT Komisyonu tarafından rastgele oluşturulur.

Danışmanların Belirlenmesi

KDT komisyonu tarafından danışmanlık yapmayı kabul eden öğretim üyelerinin listesi ve öğrencilerin oluşturdukları proje grupları duyurulur. KDT komisyonu tarafından öğrenci gruplarına Bilimsel danışman öğretim üyeleri atanır (Dr. Öğretim Üyesi, Doçent, Profesör). Bir öğretim elemanı bir eğitim-öğretim döneminde en fazla 1 (bir) projenin bilimsel danışmanlığını yapabilir.

Araştırma Projesi Formatı

Araştırma projelerinin aşağıdaki başlıklar dikkate alınarak **10 sayfa**yı geçmeyecek şekilde hazırlanması beklenir. Bu başlıklar aşağıdaki gibi olup, başlıklar altında yer alması gereken bilgiler **Araştırma Projesi Öneri Formunda** yer almaktadır.

1. Projenin Adı
2. Proje Araştırmacıları (Ad, Soyad)
3. Projenin Bilimsel Danışmanı (Ad, Soyad, Unvan, Bölümü)
4. Projenin Özeti (En fazla 250-300 sözcük) - Anahtar Sözcükler (3 - 5 adet)
5. Projenin Amacı
6. Projenin Önemi
7. Konu ile ilgili literatürlerin derlenmesi
8. Gereç ve Yöntem
9. Zamanlama Çizelgesi
10. Araştırma Bütçesi
11. Kaynaklar

Proje önerilerinin yazılı çıktılarının (danışmanın imzalamış olması gerekir) Proje Ajandasında belirtilen tarihte teslim edilmesi gerekir. Ayrıca proje önerilerinin sınav evrakı olarak saklanabilmesi için Word (.doc) formatında **tip@aksaray.edu.tr** e-posta adresine gönderilmesi gerekmektedir. Gönderilecek dokümanın ismi proje grubunun numarasını içermelidir (Örneğin "Grup1_Proje.doc"). Ayrıca "Konu" kısmında da grup numarasının yazılması yararlı olacaktır.

Hazırlanan **Araştırma Projesi Öneri Formları**, Kanıta Dayalı Tıp Dersi Değerlendirme Kurulu tarafından, başta etik kurallar olmak üzere incelenir ve gerekli görüldüğünde revizyon talepleri ilgili gruplara bildirilir.

KDT proje önerisi değerlendirme Komisyonu

Kanıta Dayalı Tıp Dersi kapsamında yer alan tüm araştırmaların KDT proje önerisi değerlendirme Komisyonuna başvurması zorunludur. Bu çalışmalardan gerekli görülenler Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na, İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'na ya da Hayvan Araştırmaları Etik Kurulu'na yönlendirilebilir. Daha önce herhangi bir etik kuruldan onay almış araştırma protokollerinin bir parçasını oluşturan çalışmalar için tekrar karar almaya gerek olmadığına karar verilebilir. Komisyona başvuru süreci Dönem 3 gruplarının araştırma yöntem bilgisi eğitimlerinin bir parçasını oluşturmaktadır. Başvuru sürecine ilişkin bilgiler ve formlar **<https://tip.aksaray.edu.tr/kanita-dayalitip>** web adresinden sağlanabilir. Başvuru süreci temelde, yukarıda verilen internet adresinde bulunan başvuru formunun doldurulması ve araştırma protokolünün bir kopyası ile birlikte, KDT proje önerisi değerlendirme Komisyonuna

hitaben yazılmış bir dilekçe eşliğinde KDT sekreterliğine teslim edilmesinden oluşmaktadır. Başvuruların ne zaman yapılacağı konusundaki bilgi “ Proje Ajandası” bölümünde yer almaktadır. Eksiksiz olarak yapılan başvurular KDT proje öneri değerlendirme Komisyonunun ilk toplantısında değerlendirilir. Gerektiğinde araştırma protokolünün etik açıdan uygunluğunu sağlamak üzere bazı düzeltmeler yapılması istenebilir. Düzeltme gerektiren çalışmaların araştırmacıları Komisyon toplantısına davet edilebilir. Düzeltmelerin tamamlanmasının ardından Komisyon kararı araştırmacılara imza karşılığı teslim edilir. KDT proje önerisi değerlendirme Komisyonu tarafından onaylanmamış araştırma protokolleri uygulanamaz ve Kanıta Dayalı Tıp Dersi kapsamında değerlendirmesi yapılmaz.

Poster Hazırlama

Öğrencilerimizin 1. Yarıyılıda hazırladıkları araştırma projelerini 2. Yarıyılıda gerçekleştirerek bilimsel poster hazırlamaları ve Dekanlığımızca düzenlenen “**Kanıta Dayalı Tıp Öğrenci Çalıştayı**”nda sunmaları beklenmektedir. Çalışmalar KDT Proje Önerisi Değerlendirme Komisyonu onaylarının alınması ile başlar. Veri toplamaya başlamadan önce Komisyon onayının alınmış olması gerekir. Bu süreçte projeye bağlı olarak veri toplanacak kurumlardan izinlerin alınması gerekmektedir. İzin dilekçelerinde danışman onayının olması zorunludur. Öğrencilerin danışmanlar ile her hafta ders programında KDT olarak belirtilen saatlerde danışman odasında görüşmesi gerekmektedir. Bu görüşmeler ders saatlerinde olduğundan yoklama alınmaktadır. İkinci yarıyıl sonuna kadar gerçekleştirilmesi gereken Poster Hazırlama sürecini takip edebilmek için PROJE AJANDASI’ nı kullanınız. Proje gruplarının ajandada belirtilen takvime uygun olarak süreci tamamlamaları bilimsel danışmanların sorumluluğundadır. İkinci yarıyılıda belirtilen gün ve saatte poster sunumu gerçekleştirilir.

Araştırma Projesi Sunumunun Değerlendirilmesi

Araştırma Projesi sonuçlarının poster olarak sunulması şeklinde tamamlanacak olan bu süreçte öğrencilerin bireysel olarak gösterdikleri performans, Dönem III Final ve Bütünleme sınav notlarına %5 katkı sağlayacaktır. Bu katkının %50’sini Bilimsel Danışman Performans Değerlendirme Formu, kalan %50’sini ise Bilimsel Poster Değerlendirme Formunda belirtilen kriterlere göre alınan puan oluşturacaktır.

Proje Desteği

TÜBİTAK – 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği TÜBİTAK 2209-A programının amacı, üniversitede öğrenim görmekte olan ön lisans/lisans öğrencilerinin üniversitelerden bir akademik danışman eşliğinde araştırma yapmaya teşvik edilmesidir. Bu çağrı duyurusunda üniversite öğrencilerinin “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)” çerçevesinde araştırma projelerini hazırlamaları teşvik edilir.

TÜBİTAK – 2209-B Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği 2209-B programının amacı, üniversitelerde öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerini sanayiye yönelik projeler yoluyla araştırma yapmaya teşvik etmek; ön lisans öğrencilerine ise lisans öğrenimi öncesinde proje hazırlama kültürü kazandırmaktır. TÜBİTAK’ın 2209-A ve 2209-B başlığı ile üniversite öğrencilerinin araştırmalarına verdiği destekleri <https://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/lisans/burs-programlari/icerik-2209-a-universite-ogrencileriarastirma-projeleri-destekleme-programi> adresinden inceleyiniz.

Poster Formatı

Başlık

Çalışmayı doğru tanımlayan, doğru genelleyen ve uzunluğu uygun bir başlık yazılmış olmalıdır. Posterlerde çarpıcı nitelikte bir başlık da kullanılabilir.

Öğrenci İsimleri

Giriş

Araştırma konusunu, önemini konuyla ilgili yapılmış çalışma/bilgileri veren kısa bir girişten sonra araştırma **amacı** net olarak verilmelidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırma tipi (tanımlayıcı, vaka-kontrol, kesitsel, kohort v.b.), yeri, zamanı, evreni, örnekleme/araştırma grubunda yer alanların sayısı, seçim yöntemi/seçim kriteri, analitik bir çalışmaya bağımlı/bağımsız değişkenleri, veri toplama/ölçüm yöntemleri, etik konular(bilgilendirilmiş onam, etik kurul onayı v.b.), kullanılan bilgisayar programı ve istatistik testler kısaca belirtilmelidir (görsel olması için uzun cümleler yerine alt başlıklarla kısaca verilebilir).

Örneğin:

Araştırma Tipi: Kesitsel,

Yeri: Aksaray Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği gibi.

Bulgular

Bulgular açık, net, anlaşılır ve amaca uygun şekilde ortaya konulmalı, uygun sayıda tablo / grafik/resimlerle sunulmalı, istatistik sonuçlarla desteklenmelidir. Posterde gereç yöntem çok ayrıntılı verilmemeli poster bulgular ağırlıklı olmalıdır.

Hata Önleme ve Araştırma Sınırlılıkları:

Hipotezle ilgili: Problemin tanımlanması, Hipotezin kurulması, metodun ölçüm yapmada uygunluğu, veri analizinde karşılaşılan sorunlar belirtilir. Bulguların hazırlanmasında, yorumlanmasında karşılaşılan birliktelik, neden sonuç bağlantı kurma sorunsalı aktarılır.

Sonuç

Çalışmanın önemli sonuçları verilmeli, kısaca mevcut çalışmalarla karşılaştırılmalıdır. Bu sonuçlara dayalı olarak varsa çalışmanın yeni ve önemli açımları ve öneriler ortaya konulmalıdır.

Teşekkür

Varsa destekleyen kişi (posterde isimleri yer alanlar hariç) ve kuruluşlara teşekkür edilmelidir.

Kaynaklar

Giriş/Sonuç bölümünde yararlanılan en temel kaynaklar verilebilir (daha küçük yazı karakterleri de kullanılabilir).

Posterin görsel olarak uygun olması için öneriler

Tasarımı

- Posterde sadelik esastır. Bu nedenle az sayıda uyumlu renk tercih edilmelidir.
- Yazıların tümünün tek bir renk kullanılarak yazılması önerilir.
- Arka fon için yumuşak pastel renk, belirleyiciler için kontrast koyu renk tercih edilmelidir.
- Posterin tamamı yazı ve şekillerle doldurulmamalı (metin %20, Şekil %40), okumayı kolaylaştırmak amacıyla boş alanlar (%40) bırakılmalıdır.

Başlık

- Kısa, tanımlayıcı ve dikkat çekici olmalıdır. Pasif cümle yapıları kullanılmamalıdır.
- En az 4-5 metreden rahatlıkla okunabilmelidir.
- İki satırdan fazla yer kaplamamalıdır.
- En az 70 en fazla 90 punto büyüklüğünde harfler kullanılmalıdır.
- Başlığın altına hazırladığı kurum ve bölüm, logosu, yazar adları, tarih gibi bilgiler konmalıdır.
- Yazar adları en fazla 72 punto büyüklüğünde olmalıdır.
- Kurumlar 36-48 punto büyüklüğünde yazılmalıdır.

Ana Metin

- 2 metre mesafeden rahatlıkla okunabilmelidir. Bunun için en az 18-30 punto tercih edilmelidir.
- Satırlar arasında 2 satır boşluğu kullanılması okuma kolaylığı sağlar.
- Yazı karakteri olarak kolay okunur fontlar (Arial, Arial Narrow, Helvetica, Lucida, Tahoma, Times New Roman gibi) tercih edilmelidir. Okumayı zorlaştıran italik yazı tercihinden kaçınılması önerilir.
- Kullanılan yazı karakterlerinin tüm metinde sabit tutulması önerilir. Vurgulanmak istenen kısımlar ise ya kalın ya da altı çizili olarak yazılmalıdır.
- Posterin diğer başlıkları en fazla 40 punto büyüklüğünde olmalıdır.

Tablo, grafik ve resimler

- Sade olmalı fakat ek açıklamaya ihtiyaç duyulmayacak biçimde hazırlanmalıdır.
- 2-3 metreden okunabilmelidir.
- En fazla, 2-3 renk kullanılmalıdır.
- Daha çok semboller ve şekillerle anlatılmalı az yazı tercih edilmelidir.
- Resim, grafik veya tablolar yazıda geçtiği sıraya göre numaralandırılmalıdır.
- Her görsel ögenin üst kısmında açıklayıcı başlık bulunmalıdır.
- Her şekil benzer formatta tasarlanmalı ve boyutları da birbirine yakın olmalıdır.
- Resim ve grafiklerin kalitesi (JPEG, BMP,PNG,GIF gibi formatlar kullanılmalıdır) önemlidir.

Teşekkür

- Yazılar 14-18 punto büyüklüğünde olmalıdır.

Kaynaklar

- Hedef kitleye yol gösterici nitelikte çok az sayıda kaynak konmalıdır.

Poster Özeti Formatı

Hazırlanan posterlerin özetleri sınav öncesi jüri üyelerine gönderilmekte ve uygun görüldüğü takdirde Aksaray Üniversitesi Tıp Bilimleri Dergisi özel sayısında basılabilir. Bu nedenle özetler aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda titizlikle hazırlanarak **kağıt çıktısı** ve **dijital formatta** duyurulan tarihte Sekreterliğe teslim edilir. Özet **300 kelimeyi** aşmamalı, Microsoft Ofis ortamında **Times New Roman 12 punto** olarak hazırlanmalı ve A4 çıktısı üzerinde Bilimsel danışmanın onayladığını gösteren imzası bulunmalıdır.

Özette; Başlıktan sonra Amaç, Gereç ve Yöntem, Bulgular, Sonuç ve Anahtar Kelimeler olmak üzere **beş başlık** bulunmalıdır.

ÖZET

Başlık

Çalışmaya uygun, araştırmayı doğru tanımlayan bir başlık yazılmalıdır. (Başlığın altında öğrenci isimlerinden sonra bilimsel danışmanın ismi de belirtilecektir.)

Amaç

Bu bölümde konuyla ilgili bir giriş yapılmalı (konu nedir, önemi vb.), ardından net bir şekilde araştırmının amacı yazılmalıdır. (Bu çalışmanın amacı dir. Ya da bu çalışmada amaçlanmıştır gibi).

Gereç ve Yöntem

Bu bölümde araştırmının tipi, yeri, zamanı, kaç kişi üzerinde yürütüldüğü (örnekleme yapıldıysa kaç kişiden hangi örneklem yöntemi ile kaç kişi alındı vb. bilgiler) araştırma grubu ve varsa kontrol grubunun özellikleri seçim kriterleri, araştırma verilerinin nasıl toplandığı, veri toplama araçları, hangi değişkenlerin araştırıldığı, kullanılan bilgisayar programı ve istatistik testleri belirtilmelidir.

Bulgular

Çalışmada elde edilen bulgular uygun bir sıra içerisinde düz yazı ile anlatılmalıdır. Araştırmanın tanımlayıcı bulguları ve belirlenen ilişkiler istatistiksel anlamlılıkları ile birlikte verilmelidir (ÖRN: Hangi faktörlerle ilişki bulundu, hangileri ile bulunmadı vb.).

Sonuç

Araştırmadan elde edilen önemli sonuçlar ve buna dayanarak yapılan çıkarımlar/öneriler belirtilmelidir.

Anahtar Kelimeler

Araştırmayı iyi tanımlayan 3 – 5 anahtar kelime yazılmalıdır.

Kaynaklar

1. Cakmakkaya OS. Kanıta Dayalı Tıp: Temel Kavramlar, Öğrenme Teorileri, Eğitim Yaklaşımları ve Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri ile İlgili Derleme Tıp Eğitimi Dnyası. 2021;20(60):122-136.
2. Sackett DL, Rosenberg WM, Gray JM, Haynes RB, Richardson WS. Evidence based medicine: what it is and what it isn't. BMJ. 1996;312(7023):71-2.
3. Tıp Dekanlar Konseyi (2020). Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. 14 Eylül 2020 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idaribirimler/egitim-ogretim-dairesi/ulusal-cekirdekegitimi-programlari> adresinden erişildi.
4. Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi, 2023-24 DÖNEM III Kanıta Dayalı Tıp, Araştırma-Planlama-Yürütme Dersi, Araştırma Projesi ve Poster Hazırlama Kılavuzu. <http://kdt.medicine.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/815/2023/09/2023-2024-APY-KILAVUZ.pdf>

Proje Ajandası		
Süreç	Tarih/Saat	Yer
Kanıtı Dayalı Tıp Dersi Tanıtımı	18.09.2024-	D III Amfi
Proje Önerisi Hazırlama Eğitimi Grup I (ilk 30 Kişi)	25.09.2024-	
Proje Önerisi Hazırlama Eğitimi Grup II (ikinci 30 Kişi)	02.10.2024-	
Proje Önerisi Hazırlama Eğitimi Grup III (üçüncü 30 Kişi)	09.10.2024-	
Proje Önerisi Hazırlama Eğitimi Grup IV (dördüncü 30 Kişi)	18.10.2024-	
Öğrencilerin oluşturdukları proje gruplarının bildirilmesi	18.10.2024-17:00	Sekreterlik
Öğrenci gruplarına danışman öğretim üyelerinin atanması	21.10.2024-17:00	
Grupların Proje konularının bildirilmesi	30.10.2024-17:00	Sekreterlik
Araştırma Projesi Öneri Formlarının teslimi	18.11.2024-17:00	Sekreterlik
KDT Komisyonu proje önerisi değerlendirmelerinin sonuçlandırılması (Etik+Uygunluk Değerlendirmesi)	29.11.2024	
Araştırma verisinin toplanması	30.11.2024	
Poster Özet Formatı teslimi	24.02.2025	Sekreterlik
Posterlerin (P. Point vbg) Danışmanlara sunulması	01.03.2025	
Poster yarışması jüri değerlendirmesi	12.03.2025	
Posterlerin Sunumu ve derece alan projelerin duyurulması	14.03.2025	Belirtilecek

KANITA DAYALI TIP UYGULAMALARI DERSİ KOMİSYONU		
Görev	Ad-Soyadı	Birim
Başkan	Doç. Dr. İlker KAÇER	Baskoordinatör
Üye	Doç. Dr. Hüseyin ERDAL	Dekanlık
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Deniz ÖZKAN	Dekanlık
Üye	Prof. Dr. Fadime EROĞLU	Temel Tıp Bilimleri
Üye	Doç. Dr. Can ATEŞ	Temel Tıp Bilimleri
Üye	Doç. Dr. Mehmet ÖZ	Temel Tıp Bilimleri